

Borgens Forlag A/S
Valbygårdsvej 33

Medie

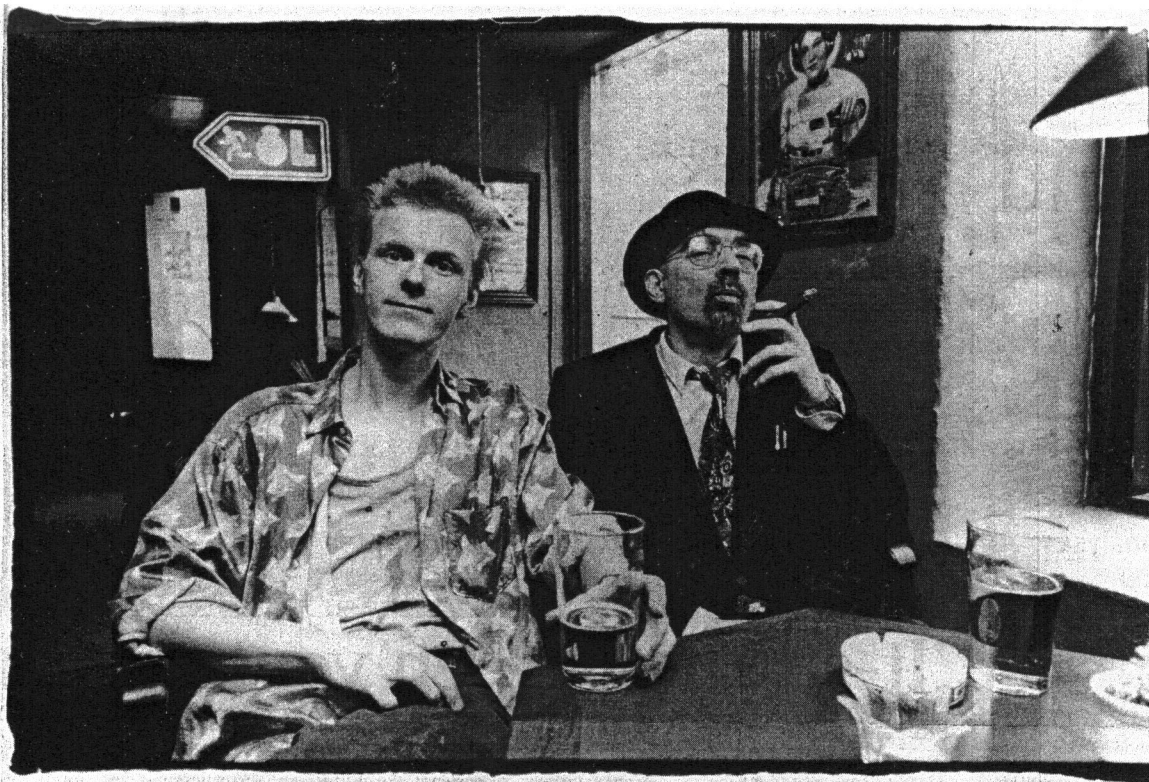
Information
Udg. dato: 2003-10-18
Medietype: Dagblade
Udg. sted: København K
Opplag: 25.000

Søgemne

Dan Turéll

Obs!

Internet inspiration
http://www.observer.dk

ONKEL DANNY - Fra begyndelsen af 70'erne foldede Turéll for alvor sit sprog-talent ud, og samtidig iscenesatte han sig selv som alles Onkel Danny med Eden-hat og habit Dan Turéll med venen Halfdan E. Arkivfoto

Rejsende fra en fremmed planet

Første bind af Dan Turélls udvalgte digte viser, hvor konsekvent han dyrkede fornægtelsen, det totale oprør

Ny bog

Af ERIK SKYUM-NIELSEN

10 år efter digterens død 15. oktober 1993 har Vangede Filialbibliotek i den forløbne uge sat fokus på Dan Turéll. Ganske rimeligt. Ikke det nye IKEA, men han fik nemlig sat Vangede ind på danskernes bevidsthedsmæssige landkort. Mandag åbnedes på biblioteket en Turéll-samling, og i de følgende dage blev der holdt foredrag ved folk med tilknytning til person og forfatterskab.

Torsdag talte således Peder Bundgaard, Dan Turélls foretrukne omslagstegner (eller »cover artist« som det hed, når det skulle være fint, og det skulle det tit hos Turéll) vældig medrivende om første gang han fik den senere så mytificerede sprogformyer at se:

»Han lignede ét stort kultursammenstød. Brillernerne og en islandske

sweater signalerede '60'er-intellektuel'. Trompetbukserne med blomster fornedede fortalte, at manden var 'hippie'. Læderjakken og de enorme scooterstøvler hørte hjemme i outfittet 'rocker'.

Jo, da Dan Turéll var først i 20'erne, dækkede han sig tredobelt ind, i hvert fald hvad påklædning angik. Men de bøger, han skrev dengang, lignede, hvad de var og er: høj-avanceret litteratur for de interesserede få.

De pågældende digtbøger, bl.a. 40 ark (1969), *Manuskripter I og II* (1970), *Bevægelser, formålstøt cirkulende* og *Manuskripter om hvad som helst* (begge på Arena, 1971) danner grundstammen i Peter Laugesens fyldige udvalg, udsendt på mindredagen, samme dato som Dan Turéll i 1969 besluttede sig for at blive forfatter for fulde hørn og gardiner, i øvrigt på Poul Borums fødselsdag.

Kvantitet eller kvalitet

Om kriterierne for sit udvalg har Laugesen ikke meget at sige i sit overmåde personlige, men også umådeligt jaskede og sløsedede prosadigt af et tosiders forord. Man kan dog logisk slutte sig til, at udgiveren fornuftigtvis har valgt at bortse fra adskillige af de mere henkastede værkstedsrapporter, som Dan Turéll siden hen med en bogholders omhu opførte på en stadig mere imponerende værklister. Over

3.000 sider digte i bogform blev det jo til i tiden fra 1969 til 1993. Det er da et tal, folk kan forstå! Også de, der ikke læser digte, men godt kan værdsætte kvantitet. »Systemet afsløres i sine butikker. Sig et navn: De svarer med et tal,« som digteren skrev i 1970.

Citatet hidrører fra *Områder af skiftende tæthed og tomhed*, en anarkosurrealistisk bog, som Peter Laugesen meget bevidst har underrepræsenteret i sit udvalg. Grunden må vi atter gætte om, jeg tror det skyldes dens hang til forkyndende klogefarsnakeri og dens uafklarethed i forhold til Ivan Malinovski, der længe stod som et lysende forbillede for Dan Turéll. Senere blev helten Ezra Pound. Først senere endnu begyndte Turéll at skrive som og om Allen Ginsberg og Gregory Corso, og indimellem på disses sprog.

Næste fase igen blev et stærkt personligt forsøg på at få Østen til at gå i forbund med Vesten, måske formåle spiritualitet med overflade, medie-show, programagtigt udtrykt i titlen på *Karma Cowboy*, der udkom og blev hans gennembrud i 1974.

Fra Intet til Alt

På dette tidspunkt havde Dan Turéll foretaget et markant skift, hvad angår livsholdning såvel som æstetisk metode. I de første bøger (og

udvalgets udsnit af dem) optræder digteren nærmest som en forvildet rejsende fra en fremmed planet. Menneskelivet anskues som en kæmpemæssig fatal illusion, dømt til smuldrer, fordi vi bilder os ind at have orden på verden. »Al sammenhæng er løgn,« prædiker den unge poet, som selv højt tør fæste lid til »forrevne stumper af mulig indsigts-« og helst kun vil betjene sig af »sanser der kommer op fra jorden og former billeder i lys«.

Sproget i sin herskende form er for denne digter en manipulativ undertrykkelsesmaskine, ergo må poesisen konstant gøre oprør. Sætte proces over produkt, bevægelse over stilstand. Om galt skal være, udgøre »en permanent psykotisk tilstand«.

Metoden er poetisk det stejle paradoks - »gennemlyste tomrum / af uskelneligt indhold« - eller en vild fart ad digtets autobahn i én og samme endeløse sang. Livsholdningen bliver den abstrakte revolte, der trodsigt gør op med alt og modigt tør bekende sig til intet. Hvor det foregår tørrest - som i *Bevægelser, formålstøt cirkulende*, hvis 'track'-komposition gør den svær at skære i, og som af samme grund fylder umanerlig meget i Peter Laugesens anretning - ligner det verbale keniøvelser. Hvor det går vildst til, bringer fremgangsmåden os tæt på dette bevægelige punkt, hvor

poesi bliver alkymi og alt pludselig kommer til stede, som i sekvens af *Manjana* fra 1973.

Total accept

Med denne bog var skiftet allerede sket i det skjulte, fra INTET til ALT, fra afvisning til verdensaccept, fra negativ til positiv. Fra OP I RØVEN og til GODDAG OG KOM ENDELIG INDENFOR var og er der faktisk ikke så langt, som de fleste tror. I begge tilfælde handler det nemlig om at totalisere, absolutere sin holdning.

Skiftet havde ikke fundet sted, da Dan Turéll i *Bevægelser* gav syntaktopløste procesrapporter »fra det Sære Laboratorium«, og helt frem til »Journals 1971« fra *Manuskripter om hvad som helst* kunne han endnu dyrke muskelsvindt som poetisk princip. Men senere i samme bog dukker den pludselig op, her-oplevelsen, omverdensaccepten:

*Der er sol udenfor
Jeg ryger en cigarett*

Hvad der sker, formuleres kun prøvende. Det er »Noget med at være ved at gå ud af en fase / Kan ikke vides kun fornemmes«. Ikke desto mindre er det fuldkommen afgørende. For Dan Turéll blev det begyndelsen til 15 storslåede år fulgt af fem, som var mere dystre.

I tiden, der nu kom, foldede han sit sprog-talent ud og iscenesatte samtidig sig selv som alles Onkel Danny. Han, som før havde båret en bredskygget læderhat, lagde nu sin stil om, købte sig en Eden-hat hos selveste Pettigas, men trykkede pulden op! Sweateren og de blomstredede bukser, og læderjakken med det flossede skindfor, blev udskiftet med en habit. Og med til historien hører, heldigvis, at de næste mange års Turéll-digte blev alt andet end skræddersyede og formstøtte. Historien om dem kan vi fortælle til næste år, når Laugesen er klar med bind to.

esn@information.dk

■ Dan Turéll: *Udvalgte digte I. Redigeret og med forord af Peter Laugesen*. 420 s., 299 kr. Borgen

■ Dan Turéll Biblioteket i Vangede har oprettet en hjemmeside med adressen www.turellsamlingen.dk